Commissie Omgevingskwaliteit

Bezoekadres
Weesperplein 8
Amsterdam

cok@amsterdam.nl
cok.amsterdam.nl

Commisse Aanwijzing Monumenten

Onderwerp	Adviesaanvraag aanwijzing Geldersekade 91
Datum	26 januari 2026
Commissie	Petra Brouwer (voorzitter), Isabel van Lent (architectuurhistoricus), Wim de Wagt (architectuurhistoricus), Bastiaan van de Kraats (restauratiearchitect)
Secretaris	Mirte Kooij, Paul Rosenberg
Adviseur(s)	Agnes Hemmes (Monumenten en Archeologie)

Geachte leden van het dagelijks bestuur van stadsdeel Centrum,

U heeft de subcommissie Aanwijzing Monumenten van de Commissie Omgevingskwaliteit gevraagd advies uit te brengen over de aanwijzing van het pand Geldersekade 91 als gemeentelijk monument.
De commissie hanteert bij de advisering de selectiecriteria voor monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten, zoals vastgesteld in de Erfgoedverordening. Zij beoordeelt of dit gebouw voor Amsterdam van belang is vanwege de stedenbouwkundige, architectonische en/of cultuurhistorische waarde. Daarnaast wordt vastgesteld in hoeverre het een gaaf en/of zeldzaam voorbeeld is voor een bepaalde periode of van een bepaald (gebouw)type.

De commissie adviseert u Geldersekade 91 met bet bijbehorende achterhuis dat gelegen is achter het buurpand Geldersekade 89 maar kadastraal deel uitmaakt van nummer 91, aan te wijzen als gemeentelijk monument. Het woon- winkelhuis met een voorgevel die in deze vorm dateert uit 1881, is van stedenbouwkundige, architectuurhistorische en cultuurhistorische waarde. Het achterhuis (achter nummer 89) vertegenwoordigt een hoge architectonische en zeldzaamheidswaarde vanwege de aanwezigheid van een gedecoreerd en goed bewaard houtskelet uit het eerste kwart van de 17de eeuw.

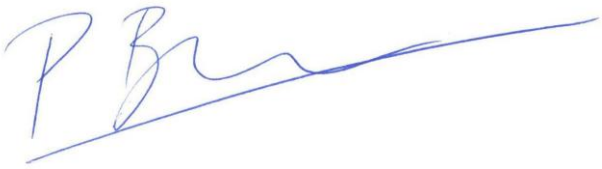
Stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde
Dit gedeelte van de Geldersekade werd bebouwd vanaf 1603 na de sloop van de stadsmuur die aansloot op de oude Sint Anthonispoort (Waag). De huizen die hier staan dateren in hoofdopzet uit die periode. Het huis Geldersekade 91 werd gemoderniseerd in 1881 waarbij een nieuwe voorgevel werd opgetrokken en de woonverdiepingen werden gemoderniseerd. Het bedrijfspand met bovenwoning dat zo ontstond, is een waardevol onderdeel van de gevelwand aan de oostzijde

van de Geldersekade die tussen de Nieuwmarkt en de Geldersesteeg nog geheel bestaat uit individuele woonhuizen met historische gevels en is daarmee stedenbouwkundig van waarde. De cultuurhistorische waarde van het pand is tweeledig. Het rijk gedetailleerde houtskelet van het linker achterhuis (oorspronkelijk behorend bij nr. 89) geeft een beeld van de rijke bewoning in dit havengedeelte van de stad vlakbij de na 1603 aangelegde Nieuwmarkt. De begane grond van het achterhuis bevatte de zaal en was het voornaamste woonvetrek van de koopmansfamilie die hier woonde aan het begin van de 17de eeuw. Geldersekade 91 kreeg in 1881 een nieuwe, rijk gedetailleerde voorgevel en laat zien hoe in het vierde kwart van de 19de eeuw, opnieuw een bloeiperiode van Amsterdam, oude huizen werden opgeknapt, waarbij de combinatie van een bedrijfsruimte op de begane grond met woonvertrekken op de verdiepingen in stand bleef.

Architectonische waarde
De architectonische waarde is gelegen in het houtskelet uit 1615-1625 van het linker achterhuis, gelegen achter Geldersekade 89. Van de rijke detaillering en ingelaten kinderbinten zijn binnen de context van Amsterdam maar weinig voorbeelden bekend.
De architectonische waarde van Geldersekade 91 is voor wat betreft het exterieur gelegen in de voorgevel uit 1881, met een geprononceerde begane grondzone en een opvallend rijk gedetailleerd hoofdgestel. Het is waarschijnlijk dat achter de huidige voorgevel en interieurafwerkingen een oudere kern schuilgaat.

Gaafheid, herkenbaarheid en zeldzaamheid
Het zeldzame houtskelet in het oorspronkelijke achterhuis van Geldersekade 89 is gaaf bewaard gebleven, herkenbaar en qua opzet en detaillering karakteristiek voor de bouwtijd. De mate van gaafheid is bijzonder aangezien de zaal in het achterhuis tot de belangrijkste ruimtes behoorde en de aankleding dus aan verandering onderhevig was. De vondst van een onbekend houtskelet in de relatief gave toestand en met dit decoratieniveau, is inmiddels een zeldzaamheid in Amsterdam. Het voorhuis van Geldersekade 91 is qua exterieur redelijk gaaf bewaard gebleven en duidelijk herkenbaar als representatief winkelwoonhuis daterend 1881.

Amsterdam,
Commissie Aanwijzing Monumenten

Petra Brouwer, voorzitter

Cc Monumenten en Archeologie